

Když se z tajemství stanou přízraky

Můj pacient Noah se od dětství neustále zaobíral smrtí. Když mu bylo osm, denně četl v novinách nekrology. „Kdo to asi byl?“ přemítal. Pokoušel se sdílet své zaujetí s matkou, ale ta vždy jen pokrčila rameny. „To se nikdy nedozvíš.“

Noah se to ale chtěl dozvědět, potřeboval to vědět. Hledal a pátral. Kdo byli tito lidé? Koho po sobě zanechali? Kolik jim bylo let, když zemřeli? Mohl by umřít i on? A jeho rodiče?

Po mnoha letech za mnou Noah přišel se svou „posedlostí mrtvými“, jak říká. Chce se o lidech z nekrologů všechno dozvědět a já se chci dozvědět všechno o něm. S každým nekrologem, který Noah přinese do mé ordinace, sestavujeme každý svou skládačku a hledáme chybějící dílky.

„Mám to,“ oznámí mi Noah. Předtím doma strávil celé hodiny pečlivým průzkumem. Pátral na internetu a doplňoval data a podrobnosti do nejnovějšího nekrologu. „Myslím, že všechno vím. Už to můžu nechat být.“

Na rozdíl od něj to nevím. Stále mi chybí mnoho dílků z jeho minulosti a snažím se trpělivě čekat, až se objeví. Ze zkušenosti vím, že dříve či později chybějící části vyvstanou. Jen musím mlčky naslouchat a pozvat je, ať vstoupí.

Noaha rozčiluje, když mu něco ve skládačce chybí. Drží v ruce noviny a nahlas mi předčítá nekrolog ženy jménem Marie.

Potom obrátí oči v sloup. „Poslechněte si, jak je to k vzteku,“ říká. „Jak to, že píšou, že ‚Ronald‘ byl její druhý manžel? Když si ho vygooglíte, zjistíte, že tenhleten Ronald přeložil knihu, kterou před mnoha lety napsala společně se svým prvním manželem, který se taky jmenoval Ronald.“

Jsem z toho zmatená a v žertu si pomyslím: Možná prostě měla ráda jen lidi, kteří se jmenovali Ronald. Moje reakce je důsledkem faktu, že mi činí potíže sledovat podrobnosti, což ve mně vzbuzuje úzkost. Ještě stále plně nechápu, proč se Noah tak zajímá o všechna ta fakta o mrtvých.

„Oba její manželé se jmenovali Ronald – je to možné?“ přemítá Noah. Znovu je vypočítává, jako by si potřeboval vyjasnit, co se za těmi jmény skrývá.

Zemřelé drží ve své mysli a odmítá je propustit. Přijímá jejich příběhy, jako by patřily jemu, a v tomto smyslu tito lidé nejsou živí ani mrtví, ale existují jako přízraky mezi dvěma světy, nikdy nejsou plně na očích, ale v jeho životě jsou přítomní. A nyní i v mém.

Začala jsem pátrat společně s ním a postupně jsem si uvědomila, že přízraky – přízraky mrtvých, přízraky z jeho minulosti – nás pronásledují oba. Vždycky víme méně, než chceme vědět.

„Kolik bylo vaší matce, když jste se narodil?“ zeptám se ho jednoho dne, když se pokouším představit si jeho rodinu.

Noah odpoví: „Čtyřiačtyřicet, myslím. Stará, co?“

Je mu skoro čtyřicet čtyři a nemá děti.

„Jste starý?“ opáčím.

„Asi jo,“ odvětlí. „Vyrůstat jako jedináček rodičů, kterým táhna na padesát, nebylo jednoduché a kdovíproč jsem si vždycky

představoval, že jsem měl dvojče, bráchu, který zemřel při porodu. Mámu to vždycky rozčilovalo, když jsem o tom žertoval. Myslela si, že je to další z mých potřeštěných představ o smrti. Tajně jsem si představoval, že jsme se oba jmenovali Noah. Noah První a Noah Druhý.“

„A vy jste Noah První, nebo Noah Druhý?“ zeptám se.

„Samozřejmě Noah Druhý. Vypadám snad jako Noah První?“ odvěti rozverně a vzápětí dodá: „Připomíná mi to Ronalda Prvního a Ronalda Druhého z Mariina života. Myslíte, že je milovala oba stejně? Co když si Ronalda Druhého vzala jen proto, že se jí stýskalo po prvním Ronaldovi a přála si, aby byl naživu?“

Naslouchám mu a myslím na toho osamělého chlapce, kterým kdysi byl. Neustále se zabýval myšlenkou na smrt svých rodičů, a jak sám říká, „bizarními fantaziemi“ o ztraceném bratrovi. V jeho příběhu je spousta prázdných míst a v terapii se je pokoušíme zaplnit: představit si, kým býval, zvažovat významy jeho snů a fantazií, pochopit jeho dětskou touhu po bratrovi a utrpení, které neustále prožíval, ale nedokázal ho přesně pojmenovat.

Postupem času Noah přestane zkoumat nekrology a začne víc mluvit o svých psychických ztrátách, svých symbolických smrtích. Hovoříme o tom, že imaginární mrtvý bratr reprezentuje jeho „mrtvé“ části, včetně depresivního odtažení od světa, a o emočně umrtvených stránkách jeho rodičů, kteří jsou oba stále naživu. Zvláště matka mu vždycky připadala odpojená, jako by své emoce vkládala do něčeho, co zůstalo v minulosti.

Jednou v sobotu večer mi přišel od Noaha e-mail. „Vážená paní doktorko, dnes ráno se staly dvě šokující věci. Nedokázal

jsem počkat až do našeho sezení a musím Vám to povědět hned.“ Zaprvé toho dne brzy zrána zemřela jeho matka. A zadruhé našel svého mrtvého bratra.

„Dnes ráno,“ psal dál v e-mailu, „když jsem objal svého otce, sdělil mi, že existuje jistá skutečnost, kterou mě nikdy nechtěli zatěžovat. Řekl: ‚Když jsi byl malý, rozhodli jsme se, že se to tajemství nedozvíš, dokud jeden z nás nezemře.‘“ Tajemství spočívalo v tom, že existoval druhý syn, asi o rok starší než Noah, a zemřel, než se Noah narodil. Jmenoval se Noah.

„Moji rodiče si zamluvili hroby vedle jednoho maličkého hrobečku,“ pokračoval Noah. „Zítra odpoledne tam matku pochováme. Před čtyřiačtyřiceti lety tam byl pohřben osmiměsíční Noah První, pouhých pár měsíců předtím, než jsem se narodil já a pojmenovali mě po něm. Nechtěli mě tím zatěžovat, způsobovat mi bolest či trápení.“

Po mnoha letech pátrání nyní může Noah Druhý dopsat nekrolog.

